

Γραπτές θέσεις της Homo Digitalis για το 1ο Forum διαβούλευσης για την εφαρμογή του AI Act στην Ελλάδα | 2 Ιουλίου 2025

A.Εισαγωγή

1. Η Homo Digitalis χαιρετίζει την πρωτοβουλία του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης για τη διοργάνωση του 1ου Forum διαβούλευσης για την εφαρμογή του AI Act, και ευχαριστεί τους διοργανωτές για την τιμητική πρόσκληση και συμπερίληψη της οργάνωσής μας σε αυτό.
2. Με την παρούσα τοποθέτηση μας, επιδιώκουμε να παραθέσουμε συνοπτικά τις θέσεις της Homo Digitalis για τη συζήτηση που θα λάβει χώρα κατά τη διάρκεια των παράλληλων διαβουλεύσεων στρογγυλής τραπέζης στη Θεματική Ενότητα «Τεχνητή Νοημοσύνη στον δημόσιο τομέα».
3. Το κείμενό μας δομείται σε πέντε (5) ενότητες, όπως αυτές αναφέρονται στα θέματα προς συζήτηση που έχουν ανακοινωθεί από το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

B. Κατανόηση των συστημάτων υψηλού ρίσκου στο δημόσιο τομέα - Ευκαιρίες και κίνδυνοι για τους δημόσιους φορείς από την αξιοποίηση τέτοιων συστημάτων

4. Προκειμένου να επιτευχθεί η ουσιαστική κατανόηση των συστημάτων υψηλού κινδύνου στο δημόσιο τομέα και να χαρτογραφηθούν οι κίνδυνοι και οι ευκαιρίες που απορρέουν, θα πρέπει οποιαδήποτε σχετική άσκηση χαρτογράφησης να περιλαμβάνει μία ολιστική νομική προσέγγιση.
5. Συγκεκριμένα, ο Κανονισμός 2024/1689, όπως ορίζεται στο Άρθρο 1 παρ.2(γ), προβλέπει ειδικές απαιτήσεις για συστήματα ΤΝ υψηλού κινδύνου και υποχρεώσεις για τους φορείς εκμετάλλευσης (πάροχοι, κατασκευαστές ΤΝ προϊόντων, φορείς εφαρμογής, εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι, εισαγωγείς ή ο διανομείς) τέτοιων συστημάτων, ενώ στο Κεφάλαιο III (όπως συμπληρώνεται από τις διατάξεις του Παραρτήματος III) ορίζει σχετικά τους κανόνες ταξινόμησης των εν λόγω συστημάτων, τις επιπρόσθετες απαιτήσεις, και τις επιπρόσθετες υποχρεώσεις των φορέων εκμετάλλευσης.¹
6. Επομένως, οι διατάξεις του Κανονισμού εξοπλίζουν το ισχύον νομικό πλαίσιο με επιπρόσθετες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, καθώς επίσης και με συγκεκριμένες ταξινομήσεις που επιδιώκουν την εναρμόνιση αναφορικά με τη διάθεση στην αγορά, τη θέση σε λειτουργία και τη χρήση συστημάτων ΤΝ υψηλού κινδύνου. Θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι σε καμία περίπτωση οι

¹ Κανονισμός 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με την τεχνητή νοημοσύνη και την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 300/2008, (ΕΕ) αριθ. 167/2013, (ΕΕ) αριθ. 168/2013, (ΕΕ) 2018/858, (ΕΕ) 2018/1139 και (ΕΕ) 2019/2144 και των οδηγιών 2014/90/ΕΕ, (ΕΕ) 2016/797 και (ΕΕ) 2020/1828 (κανονισμός για την τεχνητή νοημοσύνη), Διαθέσιμος [εδώ](#).

διατάξεις του Κανονισμού 2024/1689 δεν αποτελούν κανονιστική έγκριση της νομιμότητας της διάθεσής στην αγορά, της θέσης σε λειτουργία και της χρήσης συστημάτων ΤΝ υψηλού κινδύνου.

7. Αντιθέτως, η νομιμότητα αυτή κρίνεται επιμέρους βάσει άλλων διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας (σε ενωσιακό, διεθνές και εθνικό επίπεδο) που σχετίζονται με το κάθε φορά υπό εξέταση σύστημα ΤΝ υψηλού κινδύνου και όχι βάσει του Κανονισμού 2024/1689 αποκλειστικά. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον «Γαλάζιο Οδηγό» σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τα προϊόντα,² ο γενικός κανόνας είναι ότι περισσότερες της μιας νομικές πράξεις της ενωσιακής νομοθεσίας εναρμόνισης μπορούν να εφαρμόζονται σε ένα προϊόν, καθώς το προϊόν μπορεί να διατεθεί ή να τεθεί σε λειτουργία μόνον όταν είναι σύμφωνο με όλη την εφαρμοστέα ενωσιακή νομοθεσία εναρμόνισης. Φυσικά, η εν λόγω παραδοχή αποτυπώνεται στο Άρθρο 8 του Κανονισμού 2024/1689, αναφέρεται αυτολεξεί στην αιτιολογική σκέψη 64 και επαναλαμβάνεται γραπτώς σε μεγάλο αριθμό αιτιολογικών σκέψεων (π.χ. 9, 10, 67, 69, 78, 80, 84, 104, 106, 108, 109, 122, 139, 147, και 156), καθώς και σε σειρά άρθρων που παραπέμπουν και σχετίζονται με το Παράρτημα Ι του Κανονισμού που αναφέρεται στον κατάλογο της ενωσιακής νομοθεσίας εναρμόνισης.³

8. Όσον αφορά την ελληνική έννομη τάξη, το άρθρο 4 του Ν. 4961/2022 ορίζει, επιπροσθέτως, ότι οι φορείς του δημόσιου τομέα, κατά την έννοια της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (Α' 143), δύνανται να χρησιμοποιούν συστήματα τεχνητής νοημοσύνης στο πλαίσιο άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, είτε για τη λήψη είτε για την υποστήριξη της λήψης απόφασης ή την έκδοση πράξης που επηρεάζει δικαιώματα φυσικού ή νομικού προσώπου, μόνον εφόσον η χρήση αυτή προβλέπεται ρητώς σε ειδική διάταξη νόμου, η οποία περιλαμβάνει κατάλληλες εγγυήσεις για την προστασία των εν λόγω δικαιωμάτων.⁴

9. Κατά συνέπεια, είναι κρίσιμο να υπογραμμιστεί ότι οι διατάξεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1689, που αφορούν συστήματα ΤΝ υψηλού κινδύνου τα οποία ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για τη λήψη ή την υποστήριξη της λήψης απόφασης ή την έκδοση πράξης με έννομες συνέπειες για φυσικά ή νομικά πρόσωπα, δεν συνιστούν από μόνες τους την απαιτούμενη ειδική νομοθετική πρόβλεψη που επιτάσσει το άρθρο 4 του Ν. 4961/2022.

10. Εν συντομία, οι διατάξεις του Κανονισμού δεν αποτελούν το «πράσινο φως» για τη διάθεση στην αγορά, τη θέσης σε λειτουργία και τη χρήση συστημάτων ΤΝ υψηλού κινδύνου από δημόσιους φορείς, αλλά περισσότερο έναν κατάλογο, που ταξινομεί τα συστήματα ΤΝ που θεωρούνται υψηλού

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Γαλάζιος Οδηγός» σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ για τα προϊόντα 2022, Διαθέσιμος [εδώ](#).

³ Βλέπετε European Data Protection Board, Statement 3/2024 on data protection authorities' role in the Artificial Intelligence Act framework, 2024, Διαθέσιμη [εδώ](#).

⁴ Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 4961/2024, Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις, Διαθέσιμος [εδώ](#). Από το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω κεφαλαίου του ν. 4961/2024 εξαιρούνται τα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας και Προστασίας του Πολίτη, οι εποπτευόμενοι φορείς αυτών, καθώς και η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.).

κινδύνου, και προβλέπει πρόσθετες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, καθώς και δικαιώματα.

11.Σχετικές Προτάσεις:

- Αφετηρία των συζητήσεων θα πρέπει να είναι η παραδοχή ότι ο Κανονισμός 2024/1689 δεν εγκρίνει τη χρήση συστημάτων ΤΝ υψηλού κινδύνου, αλλά προβλέπει πρόσθετες απαιτήσεις και υποχρεώσεις, εφόσον η χρήση τέτοιων συστημάτων είναι επιτρεπτή σύμφωνα με τη κείμενη νομοθεσία.
- Οποιαδήποτε άσκηση επιχειρήσει το ελληνικό δημόσιο για την κατανόηση των ευκαιριών και των κινδύνων που ανακύπτουν αναφορικά με τη χρήση συστημάτων ΤΝ υψηλού κινδύνου θα πρέπει να περιλαμβάνει μία πρότερη χαρτογράφηση των κανονιστικών διατάξεων που ενυπάρχουν σε εθνικό και ενωσιακό πλαίσιο, καθώς μόνο τότε θα ενυπάρχει μία ολιστική αντίληψη για τις πραγματικές ευκαιρίες και προκλήσεις που ανακύπτουν.
- Οι ευκαιρίες που ενδέχεται να προταθούν από τη χρήση συστημάτων ΤΝ υψηλού κινδύνου θα πρέπει να προσδιορίζονται με σαφήνεια και τεκμηρίωση στον δημόσιο λόγο, στη βάση επαρκών, αξιόπιστων και διαφανών επιστημονικών δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται οι σχετικές ευκαιρίες που θα αναδειχθούν από τους συμμετέχοντες στην παρούσα θεματική ενότητα του Forum να αναρτηθούν δημόσια. Η δημοσιοποίηση αυτή θα επιτρέψει τη διαβούλευση, την αξιολόγηση και τη λογοδοσία των προτάσεων αυτών απέναντι στην επιστημονική κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών.
- Οι παρούσες διαβουλεύσεις θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση για την αναθεώρηση της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020–2025, με στόχο την ενσωμάτωση των συμπερασμάτων και των προτάσεων που θα αναδειχθούν, καθώς και ενδεχόμενων αποφάσεων που θα ληφθούν από την ελληνική κυβέρνηση. Η επικαιροποίηση αυτή κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη, προκειμένου να αντανakλά τις σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης και τις προκλήσεις που απορρέουν από τη χρήση συστημάτων υψηλού κινδύνου. Κάθε σχετική προσέγγιση οφείλει να ευθυγραμμίζεται με τις υφιστάμενες στρατηγικές κατευθύνσεις του Ελληνικού Κράτους, ώστε να διασφαλίζεται η συνοχή και η συνέπεια στη χάραξη και εφαρμογή πολιτικής για τη χρήση της ΤΝ στο δημόσιο τομέα.

Γ.Υποχρεώσεις δημοσίων φορέων ως φορέων εφαρμογής ή παρόχων συστημάτων ΤΝ

12.Προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματικά η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, οι δημόσιοι φορείς είτε έχουν τον ρόλο των φορέων εφαρμογής ή εκείνο των παρόχων συστημάτων ΤΝ, οφείλουν να συμμορφώνονται με το σύνολο των σχετικών υποχρεώσεων που ανακύπτουν από τις διατάξεις του Κανονισμού 2024/1689. Οι υποχρεώσεις αυτές εφαρμόζονται συμπληρωματικά προς τις λοιπές υποχρεώσεις που προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο εναρμόνισης καθώς και από τους κανόνες της ελληνικής έννομης τάξης.

13. Στο πλαίσιο της παρούσας τοποθέτησης δεν θα προβούμε σε αναλυτική απαρίθμηση των σχετικών υποχρεώσεων,⁵ (εφόσον ερμηνεύουμε ορθά το περιεχόμενο της ερώτησης, αυτές φαίνεται να αφορούν το σύνολο των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης και όχι αποκλειστικά τα συστήματα υψηλού κινδύνου, όπως συμβαίνει, για παράδειγμα, στην πρώτη ερώτηση).

14.Αντιθέτως, θα επιθυμούσαμε να επισημάνουμε τις ισχύουσες υποχρεώσεις των φορέων του δημοσίου οι οποίες προβλέπονται στα Άρθρα 5,6 και 8 του Ν.4961/2022 και να αναλογιστούμε τις υπάρχουσες προκλήσεις που ενυπάρχουν σχετικά με τη συμμόρφωση των δημοσίων φορέων με αυτές.

15.Συγκεκριμένα, τα εν λόγω άρθρα, των οποίων οι διατάξεις έχουν δεσμευτική ισχύ από τον Ιανουάριο του 2023,⁶ προβλέπουν ως υποχρεώσεις των δημοσίων φορέων την εκπόνηση αλγοριθμικής εκτίμησης αντικτύπου πριν από την έναρξη λειτουργίας του συστήματος ΤΝ (Άρθρο 5),⁷ την τήρηση διαφάνειας και την παροχή συγκεκριμένων πληροφοριών,⁸ συμπεριλαμβανομένης της γνωστοποίησης των παραμέτρων στις οποίες

⁵ Σχετικά με την υποχρέωση εκπόνησης εκτίμησης αντικτύπου, βλ. αναλυτικά Homo Digitalis, Πράξη για την Τεχνητή Νοημοσύνη: Ανάλυση και προτάσεις ενσωμάτωσης των διατάξεων για την εκτίμηση αντικτύπου στα θεμελιώδη δικαιώματα στην Ελλάδα, 2024, Διαθέσιμη [εδώ](#).

⁶ Βλ. Ελληνική Δημοκρατία, Νόμος 4961/2024, Αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις, Άρθρο 116.

⁷ 1. Κάθε φορέας του δημόσιου τομέα που χρησιμοποιεί σύστημα τεχνητής νοημοσύνης της παρ. 1 του άρθρου 4, πριν από την έναρξη λειτουργίας του συστήματος, εκπονεί αλγοριθμική εκτίμησης αντικτύπου. 2. Κατά την εκπόνηση της αλγοριθμικής εκτίμησης αντικτύπου λαμβάνονται υπόψη, ιδίως, οι ακόλουθες πληροφορίες: α) ο επιδιωκόμενος σκοπός, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου συμφέροντος που εξυπηρετείται με τη χρήση του συστήματος, β) οι δυνατότητες, τα τεχνικά χαρακτηριστικά και οι παράμετροι λειτουργίας του συστήματος, γ) το είδος και οι κατηγορίες των αποφάσεων που λαμβάνονται ή των πράξεων που εκδίδονται με τη συμμετοχή του συστήματος, ή υποστηρίζονται από αυτό, δ) οι κατηγορίες δεδομένων που συλλέγονται, τυγχάνουν επεξεργασίας ή εισάγονται στο σύστημα ή παράγονται από αυτό, ε) οι κίνδυνοι που ενδέχεται να προκύψουν για τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τα έννομα συμφέροντα των φυσικών ή νομικών προσώπων, στα οποία αφορά ή τα οποία επηρεάζει η λήψη της απόφασης και στ) το προσδοκώμενο όφελος που απορρέει για το κοινωνικό σύνολο σε συνάρτηση με ενδεχόμενους κινδύνους και επιπτώσεις που δύναται να επιφέρει η χρήση του συστήματος, ιδίως για φυλετικές, εθνοτικές, κοινωνικές ή ηλικιακές ομάδες και κατηγορίες του πληθυσμού όπως τα άτομα με αναπηρία ή χρόνιες παθήσεις. 3. Η υποχρέωση εκπόνησης αλγοριθμικής εκτίμησης αντικτύπου, σύμφωνα με το παρόν, δεν υποκαθιστά την υποχρέωση εκπόνησης εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων, σύμφωνα με το άρθρο 35 του Γ.Κ.Π.Δ.

⁸ α) τον χρόνο έναρξης λειτουργίας του συστήματος, β) τις παραμέτρους λειτουργίας, τις δυνατότητες και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του συστήματος, γ) τις κατηγορίες των αποφάσεων που λαμβάνονται ή των πράξεων που εκδίδονται με τη συμμετοχή του συστήματος ή υποστηρίζονται από αυτό και δ) τη διενέργεια αλγοριθμικής εκτίμησης αντικτύπου.

στηρίχθηκε λήψη απόφασης ή έκδοση πράξης δημόσιου φορέα με την αρωγή συστήματος ΤΝ (Άρθρο 6), και την υποχρέωση κάθε δημοσίου φορέα να τηρεί μητρώο με τα συστήματα ΤΝ που χρησιμοποιεί και σχετικές πληροφορίες γι' αυτά (Άρθρο 8).⁹ Μάλιστα, ως εποπτεύουσα αρχή των υποχρεώσεων που ανακύπτουν από τα άρθρα 6 και 8 του Ν.4961/2022 ορίζεται η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (Ε.Α.Δ.).

16. Αναμφίβολα, το εν λόγω νομικό πλαίσιο συμβάλλει στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων κατά τη χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης από δημόσιους φορείς, ενισχύοντας παράλληλα τη διαφάνεια και τη λογοδοσία. Ωστόσο, η εμπειρία από την πρακτική εφαρμογή του, κατά τη διάρκεια των περισσότερων από δύο ετών άμεσης ισχύος του, αναδεικνύει σημαντικούς προβληματισμούς και προκλήσεις.

17. Συγκεκριμένα, η Homo Digitalis με τη πλούσια δράση της στον τομέα της χρήσης τεχνολογιών ΤΝ από δημόσιους φορείς, θα επιθυμούσε να επισημάνει την περιορισμένη εφαρμογή των ως άνω διατάξεων στην πράξη με μία σύντομη ανασκόπηση στον κάτωθι πίνακα:¹⁰

Σύστημα ΤΝ	Φορέας	Δημοσίευση Αλγοριθμικής Εκτίμησης Αντικτύπου (Άρθρο 5)	Τήρηση Διαφάνειας- Δημοσίευση Πληροφοριών (Άρθρο 6)	Τήρηση Μητρώου (Άρθρο 8)
ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ – Σύστημα Ανάλυσης Κίνησης/ Συμπεριφοράς ¹¹	Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΓΝΩΣΤΟ
ΥΠΕΡΙΩΝ – Σύστημα αυθεντικοποίησης βάσει βιομετρικών δεδομένων ¹²	Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΓΝΩΣΤΟ
Λογισμικό Συλλογής δεδομένων από μέσα κοινωνικής δικτύωσης που προσομοιάζει	Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	ΑΓΝΩΣΤΟ	ΟΧΙ	ΑΓΝΩΣΤΟ

⁹ Στο μητρώο της παρ. 1 περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με: α) τον επιδιωκόμενο σκοπό, συμπεριλαμβανομένου του δημόσιου συμφέροντος που εξυπηρετείται με τη χρήση του συστήματος, β) τον χρόνο έναρξης λειτουργίας του συστήματος, γ) τις παραμέτρους λειτουργίας, τις δυνατότητες και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του συστήματος, δ) τις βασικές πληροφορίες του συστήματος, όπως η ονομασία, η έκδοση και η επωνυμία του κατασκευαστή, ε) μέτρα που λαμβάνονται για την ασφαλή λειτουργία του, στ) τη διενέργεια αλγοριθμικής εκτίμησης αντικτύπου και ζ) τη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου του άρθρου 35 του Γ.Κ.Π.Δ., εφόσον απαιτείται.

¹⁰ Στον πίνακα δεν περιλαμβάνεται το έργο SMART POLICING της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και οι εποπτευόμενοι φορείς του ρητά εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Ν.4961/2022 στο Άρθρο 4.

¹¹ Homo Digitalis, Μεγάλη Επιτυχία: Η ΑΠΔΠΧ επέβαλε στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου πρόστιμο 175.000 ευρώ για τα συστήματα Κένταυρος και Υπερίων - το μεγαλύτερο πρόστιμο που έχει δεχθεί ποτέ δημόσιος οργανισμός για τις διατάξεις του GDPR, 2024, Διαθέσιμο [εδώ](#).

¹² Ibid.

ανθρώπινη δραστηριότητα ¹³				
Σύστημα Κατανομής υφιστάμενου προσωπικού και εκτίμησης αναγκών για νέο προσωπικό ¹⁴	Υπουργείο Εσωτερικών	ΑΓΝΩΣΤΟ*	ΟΧΙ	ΑΓΝΩΣΤΟ*

18.Επομένως, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να πληροφορηθούμε κατά τη διάρκεια της συζήτησης στρογγυλής τραπέζης περισσότερα αναφορικά με τη συμμόρφωση των ως άνω δημόσιων φορέων με τις σχετικές τους υποχρεώσεις στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που πηγάζουν από τις διατάξεις του Ν.4961/2022. Τα συμπεράσματα αυτά μπορούν να αποτελέσουν αφετηρία των σχετικών συζητήσεων που θα ακολουθήσουν στο Forum για έναν ειλικρινή διάλογο σχετικά με την ανάγκη αναπροσαρμογής των ως άνω υποχρεώσεων στο πλαίσιο της εναρμόνισής τους με τις πρόσθετες ή αλληλοκαλυπτόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις του Κανονισμού 2024/1689 (συμπεριλαμβανομένου του μοντέλου εποπτείας).

19.Θα θέλαμε επίσης να αναφέρουμε ότι όπως ορίζεται ρητά στο Άρθρο 26 του Κανονισμού 2024/1689 (Υποχρεώσεις των φορέων εφαρμογής συστημάτων ΤΝ υψηλού κινδύνου), το κάθε Κράτος Μέλος μπορεί να θεσπίζει, σύμφωνα με το ενωσιακό δίκαιο, πιο περιοριστικούς νόμους, σχετικά με τη χρήση συγκεκριμένων συστημάτων ΤΝ, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων εξ αποστάσεως βιομετρικής ταυτοποίησης σε ύστερο χρόνο. Παρόμοια διακριτική ευχέρεια παρέχεται στα Κράτη Μέλη και στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που ανακύπτουν σχετικά με τις απαγορευμένες πρακτικές ΤΝ, που περιγράφονται στο Άρθρο 5 του Κανονισμού 2024/1689.

20.Η Homo Digitalis προτάσει την υιοθέτηση από το Ελληνικό Κράτος, της δυνατότητας που παρέχει ο ενωσιακός νομοθέτης στο Άρθρο 5, παρ.5 και στο Άρθρο 26, παρ.10 του Κανονισμού 2024/1689 να θεσπιστεί πιο περιοριστική νομοθεσία σχετικά με τη χρήση συστημάτων εξ αποστάσεως βιομετρικής ταυτοποίησης σε πραγματικό χρόνο και σε ύστερο χρόνο σε δημόσια προσβάσιμους χώρους, συνηγορώντας υπέρ μιας απόλυτης απαγόρευσης της χρήσης των συστημάτων αυτών.¹⁵

21.Σχετικές Προτάσεις:

¹³ Homo Digitalis, Το Λιμενικό σώμα θέλει να προμηθευτεί λογισμικό για να παρακολουθεί κοινωνικά δίκτυα και η ΑΠΔΠΧ καλείται να λάβει άμεσα τις ερευνητικές και εποπτικές της εξουσίες, 2022, Διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁴ Homo Digitalis, Καλούμε την ΑΠΔΠΧ να ερευνήσει το Υπουργείο Εσωτερικών για τη χρήση αλγορίθμων τεχνητής νοημοσύνης για την κατανομή υφιστάμενων και νέων υπαλλήλων στο Δημόσιο, 2024, Διαθέσιμο [εδώ](#).

* Η εκτίμηση μας σχετίζεται με την πιλοτική εφαρμογή του συστήματος σε 9 φορείς του Δημοσίου Τομέα (καθώς οι διατάξεις του Ν.4961/2022 δεν διακρίνουν σχετικά), σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του έργου. Βλ. Υπουργείο Εσωτερικών, ΑΔΑ: Ψ7ΩΑΗ-ΥΦ2 - Τροποποίηση Απόφασης Ένταξης του Έργου «SUB2. Δημιουργία εργαλείου στρατηγικού σχεδιασμού του εργατικού δυναμικού (βασισμένο σε τεχνολογίες Τεχνητής Νοημοσύνης)» (Κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5150170, Κωδικός ΠΔΕ 2022ΤΑ01500000) στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Δράσης με ID «16972 - Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης », Νοέμβριος 2023, Διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁵ Βλ. περισσότερα, Homo Digitalis, Πράξη για την Τεχνητή Νοημοσύνη: Ανάλυση διατάξεων για τις απαγορευμένες πρακτικές του άρθρου 5 του Κανονισμού 2024/1689, 2024, Διαθέσιμο [εδώ](#).

- Διεξοδική και κριτική αξιολόγηση της εφαρμογής, στην πράξη, των υποχρεώσεων των δημόσιων φορέων όπως απορρέουν από τις διατάξεις του Ν. 4961/2022, με στόχο την εξαγωγή ουσιαστικών συμπερασμάτων που θα συμβάλουν στην αποτελεσματική εφαρμογή των υποχρεώσεων του Κανονισμού 2024/1689.
- Στο πλαίσιο της διακριτικής ευχέρειας που παρέχει ο ενωσιακός νομοθέτης στα κράτη μέλη και της δυνατότητας θέσπισης αυστηρότερων ρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο, προτείνεται η υιοθέτηση απόλυτης απαγόρευσης της χρήσης συστημάτων εξ αποστάσεως βιομετρικής ταυτοποίησης — τόσο σε πραγματικό όσο και σε ύστερο χρόνο — σε δημόσια προσβάσιμους χώρους.

Δ.Όροι και υποχρεώσεις προς αναδόχους σε δημόσιες συμβάσεις για την ανάπτυξη συστημάτων ΤΝ που θα χρησιμοποιηθούν από δημόσιους φορείς

22. Η Homo Digitalis θεωρεί ότι το ισχύον νομικό πλαίσιο, και ειδικότερα το Άρθρο 7 του Ν. 4961/2022 σχετικά με τις υποχρεώσεις των αναδόχων συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, συνιστά μια ουσιαστική αφετηρία για τη σχετική συζήτηση. Οι προβλεπόμενες υποχρεώσεις μπορούν να εμπλουτιστούν περαιτέρω, με βάση τις επιπλέον απαιτήσεις που ισχύουν βάσει των διατάξεων του Κανονισμού 2024/1689, για τους παρόχους συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, ανάλογα με την κατηγορία και το είδος του συστήματος που καλείται κάθε ανάδοχος να αναπτύξει ή να θέσει σε λειτουργία.

23. Δεδομένου του ότι το Άρθρο 62, παρ. 3 του Κανονισμού 2024/1689, προβλέπει ότι Υπηρεσία ΤΝ αξιολογεί και προωθεί τη σύγκλιση των βέλτιστων πρακτικών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων σε σχέση με τα συστήματα ΤΝ, η Homo Digitalis προτείνει στην Ελληνική Κυβέρνηση να επιδιώξει την αξιολόγηση της προσέγγισης που εντέλει θα αποφασίσει να ακολουθήσει από την Υπηρεσία ΤΝ.

Ε.Διαδικασίες αξιολόγησης προτάσεων για σχεδιαζόμενα συστήματα ΤΝ και τυχόν παραδείγματα χρήσης που ήδη έχουν προχωρήσει

24. Η Homo Digitalis αναμένει με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τη σχετική συζήτηση, προκειμένου να γίνουν καλύτερα αντιληπτές τυχόν σχετικές διαδικασίες και παραδείγματα.

ΣΤ.Δράσεις για την ευαισθητοποίηση πολιτών ως προς τη χρήση συστημάτων ΤΝ

25. Η ευαισθητοποίηση αποτελεί έναν από τους τρεις πυλώνες δράσεων της Homo Digitalis. Από το 2018, η οργάνωση διοργανώνει και συμμετέχει σε δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης προκειμένου να βελτιώσει την αντίληψη

που υπάρχει για τα ψηφιακά δικαιώματα τόσο στο ευρύ κοινό όσο και σε εξειδικευμένες ομάδες. Αυτές οι δράσεις περιλαμβάνουν: (1) εκπαιδευτικές δραστηριότητες στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, (2) εκπαιδευτικές δραστηριότητες ενώπιον επαγγελματιών, 3) ομιλίες & παρουσιάσεις σε συνέδρια και ημερίδες, 4) δημοσίευση άρθρων και άλλου σχετικού υλικού ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης στην ιστοσελίδα μας και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, 5) συμμετοχή και οργάνωση δραστηριοτήτων ενημέρωσης προς το ευρύ κοινό, και 6) συνεντεύξεις σε μέσα ενημέρωσης.

26.Λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχή δραστηριοποίηση της Homo Digitalis στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης και τη μακροχρόνια προσπάθειά μας να αναδείξουμε κρίσιμους προβληματισμούς στον δημόσιο διάλογο, έχουμε στρατηγικά επιλέξει να επικεντρωθούμε στην ευαισθητοποίηση περισσότερων φορέων της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τις διατάξεις του Κανονισμού 2024/1689. Στόχος μας είναι η καλύτερη κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που ανακύπτουν από τη χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης στους τομείς δράσης τους, καθώς και η προώθηση της ανταλλαγής γνώσης, εξειδίκευσης, προβληματισμών και καλών πρακτικών.

27.Στο πλαίσιο αυτό, προχωρήσαμε στη δημοσίευση τεσσάρων (4) μελετών για τον Κανονισμό 2024/1689,¹⁶ και στην διοργάνωση μίας εκπαιδευτικής ημερίδας που αποτελούνταν από εκπαιδευτικές παρουσιάσεις και θεματικούς κύκλους συζητήσεων.¹⁷ Μέσα από τις αλληλεπιδράσεις αυτές, αναδείχθηκε η κοινή ανάγκη για τη δημιουργία ενός ανοικτού και συμπεριληπτικού δικτύου συνεργασίας οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού 2024/1689 στην ελληνική έννομη τάξη.

28.Στόχος του δικτύου είναι αυτό να λειτουργεί ως χώρος συνεργασίας, διαβούλευσης και αλληλοϋποστήριξης, προωθώντας δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και συνηγορίας, καθώς και νομικές παρεμβάσεις. Παράλληλα, θα επιδιώκει τη διασύνδεση και συνέργεια με αντίστοιχα εγχειρήματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση ενός ευρύτερου οικοσυστήματος συνεργασίας. Επιπλέον, το δίκτυο επιδιώκει μια πιο κριτική προσέγγιση στην ανάπτυξη και χρήση των συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης, η οποία δεν περιορίζεται στις ελάχιστες εγγυήσεις του ισχύοντος νομικού πλαισίου, αλλά αντλεί κατευθύνσεις από κώδικες δεοντολογίας που εστιάζουν σε ζητήματα ηθικής και υπευθυνότητας. Στο πλαίσιο αυτό, κρίσιμα ερωτήματα τίθενται γύρω από την ιδιοκτησία, τη διαχείριση και τις εναλλακτικές μορφές των συστημάτων ΤΝ, αναδεικνύοντας παράλληλα τη σημασία των τεχνολογιών Ελεύθερου Λογισμικού - Λογισμικού Ανοικτού Κώδικα.

29.Ως τίτλος εργασίας του Δικτύου, χρησιμοποιείται ο εξής «Δίκτυο για την Προστασία και Προώθηση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, της Δημοκρατίας και του Κράτους Δικαίου κατά την ανάπτυξη και χρήση συστημάτων Τεχνητής

¹⁶ Βλ. αναλυτικά και τις τέσσερις (4) μελέτες μας [εδώ](#).

¹⁷ Homo Digitalis, Εκδήλωση της Homo Digitalis για την AI Act και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, 2025, Διαθέσιμη [εδώ](#).

Νοημοσύνης στην Ελλάδα» και το αγγλικό σύντομο τίτλο “Greek Artificial Intelligence Network – GAIN”, ενώ η επίσημη ανακοίνωση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που αποτελούν συνιδρυτικά μέλη του δικτύου θα λάβει χώρα στις 7 Ιουλίου 2025. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του δικτύου, το δίκτυο επιθυμεί να διαθέτει και ένα κανάλι επικοινωνίας με φορείς λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένου του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

ΣΤ.Αντί επιλόγου – Συμπεράσματα από τις συναντήσεις της Homo Digitalis με τις Αρχές Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Άρθρου 77

30.Την περίοδο Μαΐου - Ιουνίου 2025, η Homo Digitalis συμμετείχε σε συναντήσεις με 3 από τις 4 Αρχές Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Άρθρου 77 του Κανονισμού 2024/1689, και συγκεκριμένα την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, τον Συνήγορο του Πολίτη και την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

31.Στο πλαίσιο των συζητήσεων αυτών, θα μπορούσαμε να αναδείξουμε τα εξής:¹⁸

- Διασφάλιση ανεξαρτησίας της ΑΔΑΕ, της ΑΠΔΠΧ και του ΣτΠ ως προς την πρόσληψη και διοίκηση του προσωπικού τους. Καθίσταται επιτακτική η ανάγκη οι Ανεξάρτητες αυτές Αρχές να αποφασίζουν (και να διαχειρίζονται) οι ίδιες για τις ανάγκες στελέχωσής τους, και η πρόσληψη προσωπικού να διενεργείται με ανοικτές διαδικασίες ελεγχόμενες από την ίδια τις Αρχές αυτές. Εάν δεν εξαιρεθούν άμεσα από τις διαδικασίες του ΑΣΕΠ, η ανεξαρτησία τους στραγγαλίζεται.
- Διασφάλιση ανεξάρτητης οικονομικής διαχείρισης της ΑΔΑΕ, της ΑΠΔΠΧ και του ΣτΠ: Η δυνατότητα αυτή θα επιστρέψει στις Ανεξάρτητες Αρχές να αυξήσουν τις πολύ χαμηλές προβλεπόμενες αποδοχές του προσωπικού τους, οι οποίες υπολείπονται αυτών άλλων φορέων και δεν αντιστοιχούν στα υψηλά προσόντα του προσωπικού αυτού.
- Βελτίωση των υποδομών της ΑΠΔΠΧ και του ΣτΠ: Εύρεση λύσης σε χρόνια προβλήματα στέγασης (ΑΠΔΠΧ) και αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων και του εν γένει εξοπλισμού τους.
- Επεξήγηση της σχέσης ΕΕΔΑ, ΑΔΑΕ, ΑΠΔΠΧ και ΣτΠ, ιδιαίτερα αναφορικά με την άσκηση των εξουσιών τους: Δεδομένου του ότι η ΑΔΑΕ, η ΑΠΔΠΧ και ο ΣτΠ αποτελούν Συνταγματικά Κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές, θα πρέπει να επεξηγηθεί ο ρόλος της ΕΕΔΑ ως Αρχή Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Άρθρου 77, καθώς και να προβλεφθεί η ρητή εξαίρεσή της από σχετικές εποπτικές δράσεις, όταν αυτές αφορούν τη δικαιοδοσία της ΑΔΑΕ, της ΑΠΔΠΧ και του ΣτΠ.

¹⁸ Οι προτάσεις μας αποτελούν χρόνια αιτήματα των εν λόγω Ανεξάρτητων Αρχών, τα οποία επισημαίνονται λεπτομερώς στις αιτήσεις εκθέσεις τους, στις οποίες και παραπέμπουμε προς μελέτη. Οι προτάσεις μας αφορούν και την Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), παρά το γεγονός ότι δεν συμμετείχαμε έως σήμερα σε συνάντηση μαζί της. Η ΑΔΑΕ έχει επιδείξει εξωστρέφεια και η συνάντηση αναμένεται στο άμεσο μέλλον.